

АНОТАЦІЯ

Рожик Є.М. Наслідки злочину як об'єкт криміналістичного аналізу. –

Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право. – Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2021.

Дисертація є першим у вітчизняній науці спеціальним комплексним дослідженням наслідків злочину як об'єкту криміналістичного дослідження. У роботі обґрунтовано, що наслідки злочину – це зміни в навколишньому матеріальному середовищі та ідеальні відображення, які виникають внаслідок події злочину, та містять в собі інформацію про слідову картину та злочинний результат. Наслідки злочину є як теоретичною конструкцією, так і мають конкретне прикладне криміналістичне значення.

Автором зазначається, що криміналістичне значення наслідків визначається насамперед можливістю встановлення істотних обставин події злочину та ідентифікації причетних осіб, що проявляється у вирішенні ідентифікаційних, діагностичних, а також превентивних завдань, так як дозволяють виявити фактори, що детермінують вчинення злочину та/або усунути їх, або ускладнити вчинення нових злочинів у типових його проявах. Також для наслідків злочину, як результату взаємодії суб'єкта злочину з зовнішнім середовищем, властиві певні специфічні закономірності відображення. До їх числа віднесено: об'єктивно повторювані комплекси матеріальних наслідків, характерних для різного роду криміналістичних ситуацій при вчиненні злочинів; відносна схожість в процесах формування образної і словесної інформації, пов'язаної з подією злочину, в свідомості потерпілих, свідків, підозрюваних і обвинувачених з урахуванням психофізіологічних, метеорологічних, тимчасових і інших чинників; відносна стійкість наслідків (властивість певний час зберігати свою форму та структуру); відтворюваність, що відноситься до слідів злочину; темпоральність.

На підставі аналізу теоретичних положень наук кримінального циклу, а також матеріалів практики розроблено класифікацію наслідків злочину. Так, залежно від значення, яке вони несуть для розслідування, наслідки злочину поділяються на основні та додаткові. Залежно від умислу злочинця до моменту вчинення злочину виокремлено первинні (заплановані) та вторинні (незаплановані). Наслідки злочину розрізняються залежно від джерела походження, на такі, що: виникли через діяльність суб'єкта злочинну (убивство тощо); спричинені впливом джерел живої природи; спричинені впливом джерел неживої природи. Залежно від можливості сприйняття наслідків злочину людиною вони поділяються на видимі і невидимі. Також, залежно від криміналістичного значення та вибору методики розслідування наслідки злочину можна поділяти залежно від об'єкту посягання відповідно до норм КК України. Наслідки злочину залежно від їх фізичної матерії можуть бути матеріальними та нематеріальними (ідеальні відображення).

У роботі на підставі аналізу детермінаційних та кореляційних зв'язків, що існують між елементами криміналістичної характеристики обґрунтовано, що наслідки злочину є повноцінним елементом структури. Наслідки є тією складовою, на підставі якої правоохоронні органи визначають методику та тактику розслідування злочину, що пов'язано з тим, що первина інформація, яка свідчить про наявність або відсутність події злочину, відображається в результаті, тобто кінцевій цілі певних дій. У роботі обґрунтовується, що наслідки злочину є елементом криміналістичної характеристики, тобто системи, для якої характерна взаємозалежність та взаємообумовленість внутрішніх елементів. Наслідки злочину є невід'ємною складовою будь-якого злочину, вони є фундаментальним елементом як для кваліфікації дій злочинця, так і безпосереднього розслідування події злочину. До того ж окремі особливості інших складових криміналістичної характеристики безпосередньо впливають на наслідки злочину, що відображає їх індивідуалізований характер.

На підставі концепції структури особи злочинця розробленої професором В.В. Тіщенком обґрунтовується взаємозв'язок та залежність між вказаними елементами криміналістичної структури злочину. Центральним елементом вивчення в процесі розслідування злочину є саме особа злочинця з її особистісними ознаками, що існують в нерозривній єдності. Набір таких ознак та властивостей є суто індивідуальним для кожної особи, однак піддається класифікації та типології, що створює передумови до розвитку криміналістичних напрямів досліджень розслідувань конкретних типів або груп злочинів, де критерієм спорідненості є саме наслідки злочину. Саме виявлення і дослідження цих наслідків, а через них - властивостей особи злочинця (в окремих випадках жертви) є пріоритетним напрямком у встановленні фактичної події злочину. Інформація про типові ознаки та властивості осіб злочинців дозволяють правоохоронним органам виявити схильних до вчинення злочинів або значно звузити коло підозрюваних, з'ясувати мету та мотив вчинення злочину, побудувати версії та спланувати тактичні операції тощо.

У дисертаційному дослідженні описано, що на первинному етапі, тобто формуванні мотиву на вчинення певного злочину, особа свідомо моделює подію злочину та наслідки, які є для неї бажаними (прогресне мислення). Обґрунтовано, що особа злочинця є складною системою, яка постійно взаємодіє з зовнішнім середовищем, тобто може відбуватися переосмислення події злочину та підлаштовування під обстановку злочину, яка впливає на виникнення додаткових наслідків злочину, що не охоплювалися на попередніх етапах готування, які проявляються, як правило на стадії посткримінальної поведінки.

У роботі автором обґрунтовується, що при проведенні розслідування, слідчий першочергово стикається з наслідками злочину, які далі відображають спосіб вчиненого діяння (ретроспективний аналіз події злочину). Саме спосіб злочину відіграє одну із визначальних ролей у формуванні інформації про подію злочину і особу, що вчинила його. Пізнання

способу вчинення злочину, що здійснюється в органічному поєднанні із наслідками, можна розглядати як метод практичної діяльності, як один із шляхів встановлення істини у конкретній справі. Принципова можливість для цього створюється завдяки тому, що кожен спосіб вчинення злочину залишає тільки йому властивий наслідок. Досліджуючи такі наслідки, слідчий на стадії виявлення і розслідування злочину може побудувати уявну модель того, що сталося, висунути версію про спосіб, що застосовувався, а подекуди й версію про особу злочинця.

Взаємозв'язок наслідків злочину та способу, як елементів криміналістичної характеристики простежується у їх значеннях: 1) розшуковому, тобто використанні відомостей про спосіб вчинення злочину для розшуку осіб, причетних до нього, слідів, знарядь злочину та інших доказів; 2) пізнавальне, тобто використанні відомостей про спосіб для розкриття події злочину. В окремих випадках науково-обґрунтована інформація про типовий спосіб та наслідки злочину дозволяють правоохоронним органам виявити і латентні наслідки злочину, про які на первинному етапі розслідування через різні фактори відомо не було, та вчинити додаткові слідчі дії для їх підтвердження. Власне спосіб характеризує діяльність злочинця, відбиває відповідну схему зв'язків та відносин елементів, що входять до єдиної структури злочинної діяльності.

У роботі зазначається, що з метою об'єктивного виявлення наслідків злочину необхідним є аналіз операцій і прийомів на всіх етапах злочинної діяльності: готування до злочинного діяння, вчинення та приховування. Під час готування формуються наслідки, що притаманні тільки вказаному етапові і не характерні для інших. Такі зміни відбуваються як у матеріальному середовищі (придбання та підготовку знарядь вчинення злочину, вчинення дій, які направлені на полегшення вчинення злочину тощо), так в ідеальних відображеннях, що проявляється в отриманні та засвоєнні нової інформації, навичок, необхідних для досягнення злочинного результату. Наслідки злочину на стадії готування до злочину можна поділяти на умовні, тобто такі, в межах

яких особа отримує спеціальні знання, визначає можливість реального досягнення задуманого тощо та безпосередні, тобто, на досягнення яких була направлена діяльність особи. Важливим є врахування, протягом якого часу і наскільки інтенсивним було готування до вчинення злочину, це дозволить судити про професійність злочинця та в подальшому встановити обставини, що можуть свідчити про посткримінальну поведінку злочинця, наприклад, імітування або приховування злочину. На стадії безпосереднього вчинення злочину реалізується сам злочинний намір особи, а тому формуються наслідки злочину у виді змін матеріального середовища, та ідеального відображення. На етапі посткримінальної поведінки формуються наслідки, що свідчать про вчинення дій злочинця після досягнення злочинного результату, що може включати в себе дії по приховуванню, інсценуванню або маскуванню події злочину.

Під час взаємодії суб'єкта злочину з обстановкою та об'єктом посягання утворюються наслідки, які відображають інформацію про подію, що відбулася. Обстановка злочину розглядається не тільки як матеріальне, а також як морально-психологічне середовище, у цьому проявляється взаємозв'язок із іншими елементами криміналістичної характеристики, а саме особою злочинця та наслідками злочину. Елементи обстановки злочину знаходяться у різних видах зв'язку, як функціональних, так і кореляційних. При взаємодії обстановки злочину з іншими елементами криміналістичної характеристики злочинів лишаються наслідки в самій обстановці злочину і в системі, яка з нею взаємодіяла. Тобто зміна середовища, будучи відображенням події злочину, є результатом взаємозв'язку елементів, що беруть участь в акті відображення.

У дисертаційному дослідженні описано кореляційний зв'язок між обстановкою злочину та наслідками злочину. З цієї позиції описано закономірні зв'язки, що існують між певними видами обстановки вчинення тих чи інших категорій злочинів та певними типами злочинців, використаними злочинцями знаряддями і наслідків їх застосування, злочинними цілями і

засобами їх досягнення, особистими якостями злочинців і вибором ними певних способів підготовки, вчинення і приховування злочинів, предметами злочинного посягання і способами вступу з ними у взаємодію.

Складовою обстановки злочину також є негативні обставини злочину. У цьому контексті варто зазначити, що якщо сліди є підтвердженням взаємодії обстановки злочину з іншими елементами криміналістичної характеристики злочинів, тоді їх відсутність також може бути джерелом криміналістичної важливої інформації і є одним із видів наслідків злочину. Наведені обставини вказують на наявність штучно створених елементів в обстановці злочину, функціональна спрямованість яких передбачає введення в оману слідства. У роботі обґрунтовано, що процес формування негативних обставин проходить певні етапи, що прямо відображають як розумову діяльність особи, так і реальні дії, щодо приховання події злочину. За наявності негативних обставин в обстановці злочину, як наслідків злочину слід говорити про наявність подвійного об'єктивного відображення – злочинного діяння та інсценування. До того ж слід указати на наявність подвійного суб'єктивного відображення, первинного у свідомості злочинця і вторинного у свідомості слідчого, який здійснює розслідування кримінального правопорушення.

У дисертаційному дослідженні зазначено, що у змістовному порівнянні дефініцій та змісту наслідків злочину і версій злочину вони є категоріями різного порядку, які перебувають у тісному взаємозв'язку. У процесі побудови версій наслідки злочину займають центральне місце – саме на підставі наслідків слідчий здійснює аналіз події, що відбулася та первину кваліфікацію злочину. Наслідки злочину відображають первину інформацію про подію злочину, що відображає результат дій особи злочинця, обстановку злочину, а також ідеальні відображення про подію злочину. На підставі первинної інформації слідчий визначає типові версії події, що відбулася для здійснення ефективного планування розслідування та прогнозування дій злочинця, що можуть бути пов'язані, у тому числі, з протидією розслідування.

Зв'язок наслідків злочину та версії простежується на всіх етапах формування останніх. На стадії формування або висунення версії слідчий аналізує результат злочину, а також матеріальні зміни середовища (сліди) та ідеальні відображення про подію злочину (спогади) у свідків. При співставленні цих складових формуються первинні версії про подію злочину висувуються імовірний спосіб вчиненого злочину, з використанням методів аналогії, порівнянні і дедукції для співставлення обставин конкретної події злочину з типовими, які сформовані для підставі матеріалів практики та наукових досліджень. При формуванні версій відбувається уявне співвіднесення події злочину, яка відбулася, з тим, які ще сліди, явища, обставини повинні існувати в реальній дійсності. Конкретизація і деталізація таких питань є умовою побудови надійних версій. У межах наступного етапу проводиться фактична перевірка наслідків злочину, які прогнозовані в межах попереднього етапу з тими, які реально настали. У випадку, якщо передбачувані і фактичні наслідки не співпадають, це означає, що вказана версія є непридатною для використання. Також слідчий повинен перевірити, чи наявні наслідки злочину не обумовлені іншими зв'язками та закономірностями, що не включені до цієї версії. Етап перевірки версій необхідний для того, щоб з'ясувати, чи висунуті версії можуть існувати в реальній дійсності у конкретних умовах вчиненого злочину, тобто, чи відображають вони об'єктивну істину. Версії, як правило, перевіряються при здійсненні слідчих дій (або інших залежно від стадії та суб'єктів, які їх перевіряють).

Наслідки злочину є джерелом інформації про подію злочину та злочинний результат, на підставі яких слідчий формує версій з врахуванням конкретних слідчих ситуацій. Це означає, що тотожні наслідки злочину залежно від різних слідчих ситуацій можуть сприйматися по-різному, що призводить до формування різних версій події злочину, що відбулася. У роботі обґрунтовано, що характерною рисою слідчої ситуації є першочергово об'єктивність. Слідча ситуація складається, як правило, з обставин, що безпосередньо пов'язані із

подією злочину. До них варто віднести виявлені наслідки злочину, часові інтервали з моменту вчинення злочину та початку розслідування, зібрані докази, а також джерела їх надходження, наявні в розпорядженні слідчого матеріальні ресурси, а також засоби криміналістичної техніки. Крім факторів та обставин, які безпосередньо пов'язані із подією злочину, можуть існувати і інші, що можуть сприяти або створювати певні труднощі в процесі розслідування. Це свідчить про те, що слідча ситуація є складною і динамічною системою, яка може змінюватися під впливом як зовнішніх, так і внутрішніх факторів. Сформована слідча ситуація у процесі розслідування змінюється на підставі виявлення нових обставин, а також виявлення, наприклад, нових наслідків злочину, що не були відомі на первинних етапах. У значній частині випадків слідчі ситуації на ситуації початкового етапу розслідування найчастіше формуються через певний збіг обставин. Таку систему змін ситуації можна описати наступним чином: первина ситуація – завдання – реалізація завдання – досягнутий результат – нова ситуація. У вказаній моделі наслідки злочину відіграють одну із фундаментальних ролей, так як перехід від однієї ситуації до іншої відбувається на підставі виявлених або перевірених версій, на підставі наслідків злочину.

Процесуальне закріплення конкретних наслідків злочину відбувається за допомогою слідчих дій. За допомогою речових слідчих дій фіксується інформація щодо наслідків, які відображаються в матеріальному середовищі, а ідеальні відображення фіксуються за допомогою особових (вербальних) слідчих дій. Фактично залежно від конкретного виду наслідків злочину слідчий застосовує чітко визначені слідчі (розшукові) дії. Нехтування таким правилом є неприпустимим, адже це може спотворити результат від її проведення та не буде відображати інформацію про реальну подію, що відбулася.

У дисертаційному дослідженні обґрунтовано, що вчення про тактичну операцію, як складова частина криміналістичної теорії пошуково-пізнавальної діяльності, має тісні зв'язки з наслідками злочину як структурним елементом

криміналістичної характеристики злочину, слідчими версіями та ситуаціями. Так, із врахуванням розвитку науки і техніки з'являються нові види наслідків злочину або ж їх приховання, вказане зумовлює пошук нових видів або удосконалення вже існуючих шляхів виявлення вказаних наслідків, що реалізується через засоби криміналістичної тактики. Взаємозв'язок наслідків злочину і тактичної операції можна зобразити в схемі: наслідки злочину - слідча ситуація - задача (завдання) подальшого розслідування - тактична операція (операції). Цей процес носить свого роду детермінаційний характер, що визначається основоположним змістом наслідків злочину. Фактично без наявних наслідків неможливим є визначення завдань та формування і проведення тактичних операцій.

Тактична операція виступає в ролі як найбільш доцільної форми, так і оптимального засобу, а також необхідної умови ефективного впливу на ситуацію, що склалася. У цьому контексті безпосереднім об'єктом тактичного впливу виступають саме наслідки злочину, інформація про які відображається в матеріальному середовищі, а також люди, речі, документи та інше, що відносяться до числа пізнаваних при розслідуванні систем. Поряд з цим в ролі зазначених об'єктів виступають носії та джерела інформації (наприклад, наслідки злочину у виді ідеальних відображень), які можуть розглядатися як особливого виду системи засобів пізнання. Тактичні операції проводяться для досягнення найрізноманітніших цілей, що детерміноване необмеженою кількістю та видами самих наслідків злочину, а тому і слідчих ситуацій. До їх числа можна віднести: виявлення результату злочинної дії; встановлення якої-небудь обставини, наслідку, включених в кримінальний процесуальний предмет доказування, а також допоміжних фактів (способу вчинення злочину, особи невідомого потерпілого по його трупу, особи, яка вчинила злочин, що зник з місця події тощо); викриття винного; знаходження знаряддя злочину.

Ключові слова: наслідки злочину, криміналістична характеристика, сліди, обстановка злочину, негативні наслідки злочину, особа злочинця, спосіб

вчинення злочину, слідчі версії, слідчі ситуації, тактичні операції, властивості наслідків злочину.

SUMMARY

Rozhik E.M. Consequences of the crime as an object of forensic analysis.

Qualifying scientific work on the rights of the manuscript. The dissertation on competition of a scientific degree of the doctor of philosophy on a specialty 081 - the Law. - National University «Odessa Law Academy», Odessa, 2021.

The dissertation is the first in native science special comprehensive study of the crime consequences as a forensic research object. In the scientific paper is substantiated that the crime consequences are changes in the surrounding material environment and ideal representations arising from the event of a crime, and contain information about the crime scene and the criminal result. The crime consequences are a theoretical construction and have a specific empiric forensic value.

The author notes that the forensic significance of the crime consequences is determined primarily by the possibility of establishing the essential crime circumstances and the identification of its participants, which is appeared in the solution of identification, diagnostic, and preventive tasks, as they allow to identify the factors that determine the crime commission and either eliminate them or complicate the new crimes' commission of in its typical circumstances. In addition, for the crime consequences as an interaction result between the crime subject and the external environment, certain specific reflection patterns are inherent. They include objectively repetitive material consequences sets, which are typical for various forensic situations during the crimes' commission; relative similarity in the processes of forming figurative and verbal information, related to the crime in the minds of victims, witnesses, suspects, and accused persons including psychophysiological, meteorological, temporary and other factors; relative stability

of consequences (ability to keep its shape and structure for a certain time); reproducibility related to the crime traces; temporality.

Based on the criminal sciences theory and practice materials analysis crime consequences classification is developed. Depending on the importance they have for the investigation, the crime consequences are divided into basic and additional. Depending on the offender's intent before the crime's commission, there are primary (planned) and secondary (unplanned). The crime consequences vary depending on the source of origin: arose due to the activities of the crime subject (murder, etc.); caused by the influence of wildlife sources; caused by the influence of inanimate sources. Depending on the person's ability to perceive the crime consequences, they are divided into: visible and invisible. Also, depending on the forensic significance and the investigation methodology choice, the crime consequences can be divided depending on the encroachment object by the norms of the Criminal Code of Ukraine. The crime consequences, depending on their physical matter, can be: tangible and intangible (ideal reflections).

Based on the analysis of the determinative and correlation relations that exist between the elements of the criminalistics crime characteristic, it is substantiated that the crime consequences are a full-fledged element of the structure. Crime consequences are the component based on which law enforcement agencies determine the methodology and tactics of crime investigation, this is because the primary information that indicates the presence or absence of a crime event is displayed as a result, ie the ultimate goal of certain actions. This substantiates that the crime consequences are an element of forensic characterization, ie a system characterized by the interdependence of internal elements. The crime consequences are an integral part of any crime, they are a fundamental element both for the qualification of the offender's actions and for the direct crime investigation. In addition, some features of other criminalistics crime characteristic components directly affect the crime consequences, which reflects their individualized nature.

Based on the concept of the criminal's personality structure developed by Professor V.V. Tishchenko substantiates the relationship and dependence between

these elements of the criminalistics crime structure. The central element of the study in the process of a crime investigating is the offender's identity with his personal characteristics, which exist in inseparable unity. The set of such features and characteristic is purely individual for each person, however, it is subject to classification and typology, which creates the preconditions for the development of the forensic area of research about investigations of specific types or groups of crimes, where the cognition criterion is precisely the consequences of the crime. The identification and study of these effects, and through them - the offender characteristics (in some cases victims) is a priority in establishing the actual crime event. Information on the typical features and characteristics of criminals allows law enforcement agencies to identify prone to committing crimes or significantly narrow the circle of suspects, find out the purpose and motive for the crime, build versions and plan tactical operations, etc. The dissertation research describes that at the initial stage, ie the formation of a motive for committing a certain crime, a person consciously models the crime event and the consequences that are desirable for them (progressive thinking). It is substantiated that the offender's identity is a complex system that constantly interacts with the external environment, in other words, there may be a rethinking of the crime event and adjustment to the crime scene, which affects the occurrence of additional crime consequences, which were not covered in the previous stages of preparation, which are appeared at the stage of post-criminal behavior.

In the theses, the author substantiates that during the investigation, the investigator initially faces the crime consequences, which reflect the mean of crime commission (retrospective analysis of the crime). Means of the crime play one of the decisive roles in the formation of information about the crime event and the offender.

Scrutiny of means of the crime is committing in an organic combination with the crime consequences, can be considered as a method of practical activity, as one of the ways to establish the truth in a particular case. The fundamental opportunity for this is created because each means of crime committing leaves only its own

consequence. Investigating such consequences, the investigator at the stage of detection and investigation of the crime can build an imaginary model of what happened, put forward a version of the method used, and in some cases a version of the offender's identity.

The relations between the crime consequences and the means of crime as elements of criminalistics crime characteristics can be traced in their meanings: 1) search, ie the use of information about the method of crime committing to search for persons involved in it, traces, crime instruments, and other evidence; 2) cognitive, ie the use of information about the means of crime for crime disclosing. In some cases, scientifically-based information about the typical means and consequences of the crime allows law enforcement agencies to identify the latent consequences of the crime, which at the initial stage of the investigation was not known through various factors, and take additional investigative action to confirm them. In fact, the means of crime that characterizes the offender's activities reflect the appropriate scheme of connections and relationships of the elements that are part of a single structure of criminal activity.

The theses pointed out that to objectively identify the crime consequences, it is necessary to analyze the operations and techniques at all stages of criminal activity: preparation for a criminal act, commission, and concealment. During preparation, crime consequences that are inherent only in this stage and are not typical for others are formed. Such changes occur in the material environment (acquisition and preparation of tools for crime committing, committing actions aimed to facilitate the crime commission, etc.), in ideal reflections, which is appeared in the receipt and assimilation of new information, skills needed to achieve a criminal outcome. The crime consequences at the preparation stage for the crime can be divided into conditional, within which a person receives special knowledge, determines the possibility of real achievement of the intended, and so on and direct, ie, to achieve which the activity of the person was directed. It is important to consider how long and how intense the crime preparation was, this allows to determine the offender's professionalism and further establish the circumstances that may indicate

the offender's post-criminal behavior, for example, imitating or crime concealing. At the stage of direct crime commission, the person's criminal intention is realized and therefore the crime consequences are formed in the form of changes in the material environment and ideal reflection. At the stage of post-criminal behavior, crime consequences are formed which indicating the commission of criminal acts after achieving a criminal result, which may include actions to conceal, stage, or mask the crime.

During the interaction of the crime subject with the situation and the object of encroachment, the consequences are formed, which reflect the information about the event that took place. The crime scene is considered not only as material, as well as a moral and psychological environment, this shows the relationship with other elements of criminalistics crime characteristics, namely the offender's identity and the crime consequences. The crime scene elements are in different types of communication, both functional and correlative. At the interaction of a crime scene with other elements of the criminalistics crime characteristic crimes consequences remain in the crime scene and in the system that cooperated with it. Thus, a change of environment, being a reflection of the crime event is the result of the elements' relation, which participating in the act of reflection.

The dissertation research describes the correlation between the crime scene and the crime consequences. From this position the natural connections existing between certain types of crime scenes and certain types of crime, the tools used by criminals and the consequences of their usage, criminal goals and means of their achievement, personal criminals' features and their choice of certain preparation means, committing and concealing crimes, objects of criminal encroachment and ways to interact with them.

Negative crime circumstances are also a component of the crime scene. In this context, it should be noted that if the traces are evidence of the interaction of the crime scene with other elements of the criminalistics crime characteristic, then their absence can also be a source of forensic important information, and is one of the types of crime consequences. These circumstances indicate the presence of

artificially created elements in the crime scene, the functional orientation of which involves misleading the investigation. In the theses, it is substantiated that the process of formation of negative circumstances goes through certain stages, that directly reflect a person's mental activity actual actions of crimes' concealment. In the presence of negative circumstances in the crime scene, as a crime consequences should be considered as the presence of a double objective reflection - criminal act and staging. In addition, the presence of double subjective reflection should be indicated, primary in the minds of the offender and secondary in the minds of the investigator, who investigates a crime.

In the dissertation research, it is noted that in the meaningful comparison of definitions and the content of the crime consequences and crime versions they are categories of a different order that are closely interrelated. In the process of versions' construction the crime consequences occupy a central position - based on the crime consequences, the investigator analyzes the event, which happened, and the initial crime qualification. The crime consequences reflect the primary information about the crime, reflecting the result of the offender's actions, the crime scene, as well as ideal reflections on the crime event. Based on the primary information, the investigator determines the typical versions of the event which took place to carry out effective investigation planning and predicting the offender's actions, which may be related, to opposition to the investigation.

The connection between the crime consequences and the version can be traced at all stages of the version formation. . At the stage of forming or proposing a version, the investigator analyzes the crime outcome, as well as material changes in the environment (traces) and ideal reflections on the crime event (memories) of witnesses. When comparing these components, the primary crime versions are formed, put forward a probable way of crime committing, by using methods of analogy, comparison, and deduction to compare the circumstances of a particular crime with typical, which are formed based on practice materials and scientific research. During the versions' formation take place imaginary correlation of crime event with traces, phenomena, circumstances should exist in reality. Concretization

and detailing of such issues is a condition for reliable versions' construction. In the next stage, the actual verification of the consequences of the crime is carried out, which are projected within the previous stage with those that actually occurred. If the expected and actual consequences do not match - it means that the specified version is unusable. The investigator must also check whether the existing crime consequences are not due to other connections and patterns, which are not included in this version. The version verification step is needed to determine if the released versions may actually exist in the specific crime conditions, in other words, whether they reflect objective truth. Versions are usually checked during investigative actions (or others depending on the stage and the subjects who check them).

The crime consequences are a source of information about the crime event and the criminal result, based on which the investigator forms versions taking into account specific investigative situations. This means that the identical crime consequences may be perceived differently depending on different investigative situations, which leads to the formation of different versions of the crime that took place. In the theses, it is substantiated that the characteristic feature of the investigative situation is first of all objectivity. The investigative situation commonly consists of circumstances directly related to the crime. These include the identified crime consequences time intervals from the moment of crime commission and the beginning of the investigation, gathering evidence, as well as the sources of their arrival, available to the investigator material resources, including forensic equipment. In addition besides factors and circumstances that are directly related to the crime can exist others that may facilitate or create certain difficulties in the investigation process. This indicates that the investigative situation is a complex and dynamic system, which can change under the influence of both external and internal factors. The formed investigative situation is changing during the investigation, based on the emergence of new circumstances, and identifying, for example, new crime consequences that were not known in the initial stages. In a significant number of cases, investigative situations in the situation of the initial stage of the investigation are often formed due to a certain coincidence. This system of changes

in the situation can be described as follows: primary situation - task - task realization - achieved result - new situation. In this model, the crime consequences play a fundamental role, since the transition from one situation to another is based on detected or tested versions, based on the crime consequences.

Procedural consolidation of specific crime consequences takes place with the help of investigative actions. By means of material investigative actions the information on crime consequences that are reflected in a material environment is fixed, and ideal reflections are fixed by means of personal (verbal) investigative actions. In fact, depending on the specific type of crime consequences, the investigator applies clearly defined investigative (search) actions. Ignoring such a rule is unacceptable, because it can distort the result of its implementation and will not display information about the actual event that occurred.

In the dissertation research it is substantiated that the doctrine of tactical operation, as an integral part of the forensic theory of search and cognitive activity, has close ties with the crime consequences as a structural element of the criminalistics crime characteristics, investigative versions, and situations. Thus, with the development of science and technology, new types of crime are emerging, or their concealment, determines the search for new species or improvement of existing ways to identify crime consequences, which is realized through the means of forensic tactics. The relationship between the crime consequences and the tactical operation can be depicted in the diagram: crime consequences - investigative situation - task (task) of further investigation - tactical operation (operations). This process has a kind of deterministic nature, which is determined by the fundamental content of the crime consequences. In fact, without the available crime consequences, it is impossible to define tasks and form and conduct tactical operations.

The tactical operation serves as both the most appropriate form and the optimal means, as well as the necessary conditions for effective influence on the situation. In this context, the immediate object of tactical influence is precisely the crime consequences, information about which is reflected in the material

environment, as well as people, things, documents, and others belonging to the number of systems recognizable in the investigation. Along with this, these objects are media and sources of information (for example, the consequences of a crime in the form of ideal reflections), which can be considered as a special kind of system of means of cognition. Tactical operations are carried out to achieve a variety of goals, which is determined by the unlimited number and types of crime consequences, and therefore the investigative situations. These include: detection of the result of a criminal act; establishing any circumstance, consequences included in the criminal procedural subject of evidence, as well as supporting facts (the method of crime committing, the identity of the unknown victim according to his corpse, the person who committed the crime, who disappeared from the crime scene, etc.); exposing the culprit; finding the crime instrument.

Keywords: *consequences of a crime, criminalistics crime characteristics, traces, situation of a crime, negative consequences of a crime, identity of a criminal, means of committing a crime, investigative versions, investigative situations, tactical operations, properties of consequences of a crime.*

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА

Список публікацій здобувача, в яких опубліковані основні результати дисертації

1. Рожик Є.М. Поняття та сутність наслідків злочину у криміналістиці. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. 2020. № 4. С.133-139.
2. Рожик Є.М. Класифікація наслідків злочину: криміналістичний аспект. *Юридичний вісник*. 2020. № 6. С.278-287.
3. Рожик Є.М. Місце негативних обставин у системі наслідків злочину. *Прикарпатський юридичний вісник*. Вип. 4 (25). Т. 3. 2018. С.129-132.
4. Рожик Є.М. Співвідношення способу вчинення злочину та наслідків злочину. *Право і суспільство*. 2020. № 6. Т. 2. С. 200-207.

5. Рожик Є.М. Особа злочинця та наслідки злочину: криміналістичний аналіз. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Юриспруденція»*. 2020. № 48. С. 83-87.

*Список публікацій здобувача, які засвідчують апробацію матеріалів
дисертації*

6. Рожик Є. М. Наслідки злочину як об'єкт дослідження у розслідуванні кримінальних правопорушень. *Правове життя сучасної України* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 вересня 2018 р.). Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2018. С. 425-427.

7. Рожик Є. М. Негативні обставини в структурі наслідків злочину. *Правове життя сучасної України* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 15 трав. 2020 р.). У 3 т. Т. 3. Одеса : Гельветика, 2020. С. 377-378.

8. Рожик Є. М. Класифікація наслідків злочину у криміналістиці. *Право як ефективний суспільний регулятор* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., (м. Львів, 14–15 лютого 2020 р.) Львів: Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2020. С.90-92.

9. Рожик Є. М. Зміст способу вчинення злочину на наслідків злочинів: криміналістичний аналіз. *Теоретичні та практичні проблеми правового регулювання суспільних відносин* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 17–18 січня 2020 р.) Харків : ГО «Асоціація аспірантів-юристів», 2020. С. 61-63.

10. Рожик Є. М. Співвідношення обстановки та наслідків злочину. *Правове забезпечення політики держави на сучасному етапі її розвитку* : матеріали міжнар. наук.практ. конф. (м. Харків, 6–7 березня 2020 р.) Харків : ГО «Східноукраїнська наукова юридична організація», 2020. С. 78-80.